

Přehrávač Beletrik v1.0

STRUČNÁ NÁPOVĚDA

Přehrávač Beletrik je čtečkou elektronických knih a jiných digitálních textů, pracující na ozvučených mobilních telefonech dodávaných firmou GALOP. V případě standardní instalace program spustíte z menu telefonu volbou „Aplikace“ (či „Vlastní aplikace“), „Beletrik“.

1. Základní režim.

Po spuštění je program v takzvaném základním režimu, přičemž má vždy „načten“ nějaký text (po prvním spuštění je tímto textem informace o verzi). Řeč se spouští a zastavuje středním kurzorovým tlačítkem („Enter“) a šipky doleva a doprava slouží k přetáčení, přičemž opětovným stisknutím „přetáčecích“ tlačítek se přetáčení buď zrychluje či zpomaluje. Pomocí výšky tónů jsou při přetáčení hlášeny konce odstavce a záložky; přetáčení lze okamžitě zastavit opět středním kurzorovým tlačítkem.

V textu se lze též pohybovat po skocích – to, jak velké skoky to budou, se nastavuje klávesami 2 a 5, jimiž lze zvolit skoky po písmenech, po slovech, po větách, po odstavcích a po záložkách. Samotné skoky se provádějí pomocí šipky nahoru a dolů. Záložky si nastavuje sám uživatel, a to pomocí tlačítka „křížek“, jehož opětovným stisknutím se záložka nastavuje a maže (záložky se pak ukládají spolu s textem, takže je lze využívat při pozdějším otevření).

Parametry hlasu, kterým text čte, se nastavují následovně:

8 – přepnutí mluvčího.

4 a 6 – rychlost.

7 a 9 – výška.

boční tlačítka – nastavení hlasitosti.

Nastavení hlasu se také ukládá spolu s textem, takže při jeho opětovném otevření bude hlas stejný jako při konci práce s ním.

Jak otevírat text, popíšeme dále, zde jen předešleme, že tlačítkem nula se zobrazí poslední čtené texty (viz volba „Otevřít/Poslední“) a že pomocí kláves 1 a 3 se otevře předchozí respektive následující text v aktuální složce či archivu (posledně zmíněná vlastnost je užitečná při listování články časopisů).

Tlačítkem „hvězdička“ se vyvolá informace o zrovna čteném textu, konkrétně přibližná pozice v textu, jeho velikost a název.

K základnímu režimu ještě poznamenejme, že většinu funkcí lze použít během spuštěného i během zastaveného čtení, přičemž to, co program přesně udělá, se může lišit (když se například změní hlasitost za ticha, ohlásí se hodnota hlasitosti, zatímco při čtení se hlasitost změní bez hlášení).

Levým tlačítkem (pod displejem) se vyvolá nabídka, o níž pojednává následující odstavec.

2. Nabídky.

Dříve než popíšeme jednotlivé nabídky, vysvětleme způsob ovládání nabídek (a seznamů obecně):

levé tlačítko – vybrat.

pravé tlačítko – zrušit.

šipky nahoru a dolů – pohyb po položkách.

šipka doleva – nadnabídka.

šipka doprava – podnabídka.

střední kurzorové tlačítko – vybrat položku či vyvolat podnabídku.

číselná klávesa – výběr položky s příslušným pořadím.

klávesa C – vyřazení ze seznamu (jen v některých případech).

Jak už bylo popsáno výše, hlavní nabídka se ze základního režimu vyvolá pomocí levého tlačítka. V následujícím budou popsány jednotlivé funkce tak, jak za sebou v nabídkách následují.

2.1. Nabídka Otevřít.

Slouží k otevření textu, který je uložen na kartě telefonu. Jsou čtyři možnosti, co otevřít:

Otevřít poslední: Otevře některý z textů, které byly čteny v minulosti. Seznam začíná nejpozději čtenými texty. Chcete-li některý text z tohoto seznamu odstranit, stiskněte tlačítko C (mazání). Upozornění: Pokud text vymažete ze seznamu, stále zůstává uložen na kartě a lze jej později otevřít.

Otevřít knihu: Otevře některý z textů, který se nachází ve složce Knihy umístěné na kartě (pokud si stáhnete nějaký text z internetu, bude se nacházet právě v této složce).

Otevřít vlastní: Otevře některý z textů z další přednastavené složky, která se jmenuje Vlastní.

Otevřít/Procházet: Pomocí této nabídky lze otevřít jakýkoli text nacházející se na kartě.

Když jsme již probrali všechny čtyři podnabídky otevírající texty, popišme ještě logiku otevírání: Každá ze čtyř zmíněných podnabídek umožňuje otevřít tři druhy souborů: Prostý text (typicky s příponou TXT nebo TXD), text formátu RTF anebo archiv ZIP, ve kterém jsou uloženy další texty, ze kterých si uživatel následně vybere. Při otevírání archivů je ale v programu jedna užitečná výjimka: Pokud se archiv otevírá pomocí podnabídky „Otevřít knihu“ a pokud tento archiv obsahuje pouze jeden soubor (příčemž soubory TXD, které jsou přiloženy ke knihám z Knihovny digitálních dokumentů se nepočítají), pak se daný soubor z archivu otevře rovnou.

Poznámka: Program teoreticky umožňuje načíst jakýkoli soubor, pokud však nebude ve formátu prostého textu nebo RTF, bude nejspíš nečitelný.

2.2. Nabídka Knihovna.

Tato nabídka slouží ke komunikaci s knihovnami (či obecněji zdroji dat, které spravuje Beletrik server) na internetu. Protože tato nabídka (a nabídka „Hledat“) vyvolávají funkce, které vyžadují zadání textu

uživatelé, popišme nejprve ovládání programu při režimu vstupu textu:

levé tlačítko – Hotovo

pravé tlačítko – Zrušit

tlačítka 0 až 9 – psaní textu jako v SMS

šipka vpravo a vlevo – pohyb po znacích

šipka nahoru a dolů – pohyb po slovech

klávesa C (mazání) – mazání

křížek – změna typu znaků

hvězdička – přečtení celého textu.

Nyní již přistupme k podnabídkám nabídky „Knihovna“:

Vyhledat: Slouží k jednoduchému vyhledání textu na internetu podle autorů a názvu, přičemž lze zadávat pouze úvodní části slov. Hledaná slova lze zadávat i bez českých znaků. Po zadání obou kritérií se program připojí k internetu a následně je zobrazen seznam s výsledky vyhledávání, ke kterému se lze později vrátit a který bude popsán za chvíli.

Pokročilé: Pomocí této nabídky lze zadávat i složitější dotazy, což se udělá následujícím způsobem: Výběrem nabídky se zobrazí podnabídka, jejíž první položkou je Odeslat, výběrem které je dotaz odeslán na server. Dále v podnabídce následuje seznam jednotlivých kritérií vyhledávání, která lze po zvolení zadat či upravit. Poslední položkou podnabídky je „Vyčistit dotaz“, sloužící ke smazání všech dosud zadaných kritérií.

Poznámka: Pokud je kritérium číselného typu (například rok vydání), pak lze hledat nejen jednotlivé hodnoty (například 1984) ale i rozsah hodnot, který se zadá tak, že se čísla spodní a dolní mez oddělí pomlčkou. Pokud je zadáno jedno číslo s pomlčkou před sebou, hledají se všechny výsledky menší nebo rovný číslu, pokud je pomlčka za číslem, hledají se větší nebo rovné výsledky.

Výsledky: Volba této nabídky vyvolá seznam posledního vyhledávání a, pokud je výsledků více než deset, položku s názvem „Dalších 20

výsledků“, která ze serveru stáhne další část seznamu výsledků o délce maximálně 20. Pokud zvolíte některý z výsledků, zobrazí se další podnabídka, jejíž první položkou je „Stáhnout“, dalšími pak jednotlivé údaje o textu (nakladatel, rok vydání, žánr atd.). Volba kterékoli položky vyvolá spojení se serverem a stažení daného textu do složky „Knihy“.

Přístup: Slouží k nastavení přístupových údajů k jednotlivým knihovnám (zdrojům). Součástí instalace už je seznam těch zdrojů, které existovaly v době vydání příslušné verze programu, další zdroje pak mohou přibývat tak, jak budou postupně přidávány na server. Po volbě příslušného zdroje z podnabídky se program zeptá nejprve na uživatelské jméno a potom na heslo. Pokud je zdroj volně přístupný (např. knihovna internet), program na to upozorní a jméno a heslo vyžadovat nebude.

Odpojit internet: Použije se v případě, že je nastaveno stále připojení k internetu (viz nabídka Nastavení) a slouží k ukončení připojení k internetu.

Ještě poznámku k bezpečnosti vašich dat: Vaše přístupové údaje, uložené v telefonu, jsou zakódovány, takže je nelze analýzou příslušných souborů zjistit, kromě toho je toto kódování vázáno na telefon, na němž byly zadány (takže nikdo nemůže nastavení přenést na svůj telefon a používat). I na server jsou přístupové údaje posílány zakódované, takže je nelze „odchytit“. Kromě toho se, pro maximální bezpečnost, při zadávání hesla na displeji nic nezobrazuje.

Než přejdeme k další nabídce, je asi vhodné zmínit možné potíže s připojením k internetu a jejich řešení. V první řadě je potřeba mít na paměti, že způsob, jakým se telefon k internetu připojuje, závisí na typu a nastavení telefonu, jejichž popis je mimo rámec tohoto textu. V zásadě ale platí, že se Beletrik připojuje stejným způsobem, jako jiné programy jiných výrobců než je Nokia (například Opera Mini). Pokud se lze připojit v nich, mělo by to být možné i v Beletriku a naopak.

Připojování a stahování z internetu je v Beletriku zvukově signalizováno, je však možné, že nějaký krok trvá (telefonu a serveru)

déle, je tedy třeba mít s výsledky dotazů, stahováním a aktualizací určitou trpělivost.

Pokud během přenosu nastane chyba, která se ohlásí číslem, jde většinou o chybu spojení, která občas může nastat (například odejdete ze signálu).

Upozornění: Připojení k internetu prostřednictvím mobilní sítě je placenou službou – přesnou cenu za připojení, platnou pro váš tarif, zjistíte u svého mobilního operátora.

2.3. Nabídka Najít.

Slouží k vyhledání zadaného slova či více slov v právě otevřeném textu, a to od současné pozice dále (podnabídka vpřed) nebo před současnou pozicí (vzad). Podnabídka „znovu“ slouží k nalezení dalšího výskytu hledaného výrazu naposledy zadaným směrem. Pozor: Pokud je soubor velký, může tato akce trvat dlouho.

2.4. Nabídka Nastavení.

Má čtyři podnabídky:

Systémový hlas: Slouží k nastavení hlasu, kterým se čte vše jiné než přehrávaný text – nabídky, různé zprávy či chybové hlášky. Nastavení probíhá stejně jako v základním režimu, do něhož se po dokončení vrátíte klávesou nula.

Odpojování internetu: Po instalaci je program nastaven tak, aby se po každém „zavolání“ internetu odpojil, což slouží jako pojistka, aby nezkušený uživatel nepřišel svou neznalostí o značné částky za připojení. Pokud však máte paušál, který na času nezávisí, nebo se chcete odpojovat manuálně (volbou „Knihovna/Odpojit internet“), můžete požadované chování programu nastavit případně opět zrušit zde.

Aktualizovat Beletrik: Zjistí na serveru, zda je k dispozici novější verze programu. Pokud ne, ohlásí to, pokud ano, rovnou spustí jeho instalaci, která probíhá stejně, jako jakákoli jiná instalace, a po jejím skončení ohlásí buď úspěch, nebo chybu. Pokud jsou změny v nové verzi

takového rozsahu, že ji nelze takto automaticky nainstalovat, program stáhne instalační soubor do paměti telefonu, což vám ohlásí, a vy pak musíte ukončit Beletrik a pomocí správce souborů program (v paměti telefonu) najít instalační soubor BELETRIK.SISX a novou verzi nainstalovat „ručně“. To, že je k dispozici nová verze, nemusíte zjišťovat opětovným spouštěním této funkce, neboť vám existenci nové verze program sám ohlásí při čtení výsledků hledání.

***Poznámka:** I po instalaci nové verze zůstanou všechna vaše data a nastavení zachována.*

Smazat licenci a přístupy: Slouží pro případ, že nechcete, aby na daném telefonu bylo lze používat vaši licenci Beletriku a aby se z něj bylo možné připojovat ke knihovnám pomocí vašich přístupových údajů. Tuto funkci použijete například v případě, že chcete svou licenci přenést na jiný telefon.

2.5. Náповěda.

Načte tento text.

2.6. O Beletriku.

Zobrazí informace o verzi programu.

2.7. Konec.

Ukončí přehrávač Beletrik.

3. Pokročilejší témata.

3.1. Přidávání knih z počítače

Toto je velmi jednoduché – stačí zkopírovat daný soubor (ať už je to archiv ZIP nebo TXT či RTF) na kartu. Pokud chcete, aby se text otevíral přes nabídku „Otevřít/Knihu“, pak soubor uložte do složky \BELETRIK\KNIHY na kartě. Pokud se má text objevovat v podnabídce „Vlastní“, pak jej uložte do \BELETRIK\VLASTNI. Odkudkoli odjinud z karty lze text otevřít pomocí podnabídky „Otevřít/Procházet“.

3.2. Kam se co ukládá.

Veškerá systémová nastavení se ukládají do paměti telefonu či na kartu (dle typu instalace) a jejich změnu nedoporučujeme.

Historie čtených se ukládá do souboru \BELETRIK\BELREPO.INI. Tento soubor lze měnit, případně smazat, není však radno upravovat jej pomocí zápisníku Windows (Notepadu), protože ten bez vědomí uživatele může změnit kódování souboru na UTF a Beletrik jej pak neotevře.

Různá nastavení, specifická pro jednotlivé texty (záložky, aktuální poloha, nastavení hlasu) se ukládá do souboru se názvem odvozeným z názvu souboru s textem, který má příponu BTI (hláskují bé té í) a je uložen v podsložce .beletrik (slovy tečka beletrik). V této podsložce jsou uloženy též rozbalené verze textů, které jsou jinak uloženy v archivech.

3.3. Potíže se spuštěním či otevíráním souborů.

Většinu jinak neřešitelných obtíží (program se nespustí atd.) by měla vyřešit nová instalace. Pokud by potíže přetrvávaly, zkuste smazat soubor BELREPO.INI (tím ovšem ztratíte historii). Pokud by nešel otevřít jednotlivý text, mělo by pomoci smazání příslušného souboru BTI (viz výše).

3.4. Odinstalace Beletriku.

Pokud se rozhodnete Beletrik odinstalovat, stejně jako pokud jej „přeinstalováváte“, zůstanou vaše důležitá data (licence a nastavení přístupů) v telefonu zachována. Jestliže si toto nepřejete, je potřeba nejprve použít nabídku „Nastavení/Smazat licenci a přístupy“.

V seznamu nainstalovaných aplikací najdete Beletrik jako dvě položky („Beletrik“ a „Beletrik Starter“). Pro odinstalaci zvolte položku „Beletrik Starter“ a poté zkontrolujte, zda byla ze seznamu odstraněna i položka „Beletrik“ – pokud ne, odinstalujte i tuto položku ručně.

3.5. Další informace.

Návod k instalaci programu a aktuální informace o projektu Beletrik najdete vždy na webové adrese www.beletrik.cz